

Vastaus valtuustoaloitteeseen " Hoitotakuun toteutuminen Pohjois-Savon hyvinvointialueella"

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuuston sosiaalidemokraattien valtuustoryhmä on tehnyt aloitteen koskien hoitotakuun toteutumista hyvinvointialueella

Syyskuussa 2023 voimaan tullut lainsäädäntö edellytti hoitoon pääsyä perusterveydenhuollossa kiireettömissä asioissa 14 vrk kuluessa ja suun terveydenhuollossa neljän (4) kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarpeen arviointi on tehty. Suun terveydenhuollossa hoitotakuulainsäädännön mukaan kiirettömään hoitoon pääsy tiukentui 1.11.2024 kolmeen (3) kuukauteen. Lainsäädäntö muuttui vuoden 2025 alussa ja hoitoon pääsyn aikaraja on perusterveydenhuollossa tällä hetkellä kolme (3) kuukautta, poikkeuksena alle 23- vuotiaat, joilla hoitotakuu pysyi ennallaan eli 14 vrk. Suun terveydenhuollossa hoitoon pääsyn raja muuttui yli 23- vuotiailla kuuteen (6) kuukauteen, jatkuen alle 23-vuotiailla kolmena (3) kuukautena. Lainsäädännön muututtua vuoden 2025 alusta, on edelleen seurattu myös 14 vrk jonoa.

Alle 23- vuotiaat potilaat tunnistetaan hoitotakuujonosta erillisellä merkinnällä ja heidän hoitoon pääsyään 14 vrk kuluessa pystytään seuraamaan tarkemmin. Myös 3 kk aikana hoidettavat asiat asetetaan samaan jonoon, jotta pystytään pitämään jonojen määrä mahdollisimman vähäisinä ja toiminta selkeänä. Toimintatapaa ollaan laajentamassa hyvinvointialueella yhteisen potilastietojärjestelmän myötä, jolloin mahdollistuu yhtenäisten hoidontarpeen arvion kriteerien päivittäminen ja käyttöönotto koko alueella. Hoitotakuujono on tyypillisesti pisin asutuskeskuksissa ja kaupungeissa. Lain edellyttämä arkipäivien yhteydensaanti peruspalveluihin toteutuu vielä tällä hetkellä vain osassa hyvinvointialuetta. Suurimmat hoitoon pääsyyn liittyvät ongelmat ovat olleet eteläisellä ja pohjoisella alueella.

Toimintayksiköissä kartoitetaan uusia toimintatapoja, jotta yhteydensaantia pystytään parantamaan. Digisotekeskuksen toiminta alkoi loppuvuodesta 2024, ja huhtikuussa 2025 palvelutarjonta lisääntyi OmaSavo alustan toiminnan käynnistyessä. Asiakkaat pystyvät asioimaan näiden kanavien kautta kiireettömissä asioissa; esimerkkinä reseptien uusiminen, vastaanottoaikojen peruuttaminen, sairaanhoitajan vastaanoton toimintaan kuuluvat asiat sekä hoitaja-lääkärikonsultaation kautta tapahtuva lääkärinarvio tai hoito. Kun kiireettömiä asioita voidaan hoitaa digipalvelun kautta, lääkärivastaanotoille vapautuu aikaa asiakkaille.

Syksyllä 2025 käynnistyy opetusvastaanotto toiminta Itä Suomen yliopiston ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen yhteistyönä. Toiminta laajenee parin seuraavan vuoden aikana niin, että seuraavien vuosien aikana sen odotetaan järjestävän noin 20 000 vastaanottokäyntiä vuodessa. Tämä tuo huomattavan lisän vastaanottoaikojen tarjontaan ja samalla helpottaa hoitotakuuajoissa pysymiseen.

Ikääntyvien palvelualueelle siirrettiin sotekeskuksista viisi (5) lääkärin virkapohjaa. Virkatäyttöjen jälkeen ikäihmisten alueella olevat omat palveluyksiköt ja kotihoito siirtyvät kokonaisuudessaan ikääntyvien palvelualueen tehtäviksi, jolla saadaan vapautettua lisää vastaanottoaikoja lääkärin vastaanotto toimintaan. Toiminnan käynnistyminen ja järjestäytyminen on vielä keskeneräinen.

Sotekeskuksien toiminnan kehittämiseen liittyy myös oleellisena osana Omatiimi/Otso-hanke. Omatiimi-mallissa tietyille potilasryhmille nimetään omalääkäri/omahoitaja työpari, jolla tuetaan hoidon jatkuvuutta ja sitä kautta pystytään oikea-aikaisesti vastaamaan potilaan hoidontarpeeseen. Toimintaa pilotoidaan tällä hetkellä esimerkiksi Karttulassa ja Varkaudessa, hankkeen laajentuessa syksyn 2025 aikana esimerkiksi pohjoiselle alueelle. Otso-hankkeen myötä hoidon jatkuvuuden turvaaminen nopeuttaa potilaan asioiden hoitoa.

Hyvinvointialueella on lisätty lääkkeenmääräämisoikeuden omaavien hoitajien koulutusta. LÄMÄ-hoitajat pystyvät itsenäisesti määräämään lääkityksen (esim. virtsatieinfektiot naispotilailla), toteuttamaan pitkäaikaispotilaiden seuranta ja uusimaan lääkkeitä, jos potilaan sairaus on hyvässä hoitotasapainossa. Tämä vapauttaa lääkärien työaikaa hoitotakuun alaisiin asioihin, kun toiminta laajenee hyvinvointialueella.

Sotokeskuksen lääkäriresurssin työajasta käytetään iso osa myös perhekeskuksen sektorityöhön. Perhekeskuksessa on suunnitteilla omien lääkärivirkojen perustaminen lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden toimintaan, joka toteutuessaan vapauttaa henkilöstöresurssia sotokeskuksen omaan palveluntuotantoon. Tällä hetkellä palvelu tuotetaan sotokeskuksista.

Lääkäreiden rekrytointiin on kiinnitetty entistä enemmän huomiota, tästä esimerkkinä yliopistolle lääketieteen opiskelijoiden tilaisuuksiin ja valtakunnallisille lääkäripäiville jalkautuminen. Tämä on edesauttanut jo rekrytointeja.

Kiireettömään hoitoon pääsyn enimmäisajat ovat 1.1.2025 alkaen alle 23-vuotiailla kolme (3) kuukautta ja 23 vuotta täyttäneillä kuusi (6) kuukautta potilaan yhteydenotosta ja hoidon tarpeen arviosta. Pohjois-Savon hyvinvointialueella suun terveydenhuollossa vastausprosentti potilaiden yhteydenottoihin puhelimitse on 100 % päiväkohtaisesti, eli jokainen asukas saa puhelimitse tehtävän hoidon tarpeen arvion saman päivän aikana. Suun terveydenhuollossa toiminta on paikoin ruuhkautunut ja hammaslääkärin kiireettömään hoitoon voi aikuisväestö joutua odottamaan jopa yli vuoden. Neuvolatoimintaan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat määräaikaistarkastukset järjestetään niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Vaikka tällä hetkellä on hammaslääkärin viroissa vajea vain noin seitsemän (7) %, hoitotakuujonossa oli helmikuussa 2025 noin 6300 henkilöä. Hoitotakuujono on pisin Kuopiossa. Vaikka vaje vaikuttaa pieneltä, hammaslääkäreistä suuri osa tekee työtä osa-aikaisesti. Suun terveydenhuollossa on aiemmin ollut resurssipulaa, joka näkyy edelleen hoitoon pääsy tilanteessa. Suurin resurssipula on haja-asutusalueilla. Lisäksi korona-aikana kaikki kiireetön hoito peruttiin, mikä näkyy edelleenkin kumuloituneena suurena hoidon tarpeena.

Suun terveydenhuollossa prosesseja ja toimintaa kehitetään jatkuvasti. Heinäkuusta 2024 alkaen on ollut hyvinvointialueella käynnissä Hoidon pääsyn edistäminen suun terveydenhuollossa -hanke. Hankkeen toimintamallin myötä hoitotakuujonon kasvu on saatu pysähtymään. Tämän lisäksi suun terveydenhuollon päivystystoimintaa on kehitetty. Tavoitteena on vähentää hammaslääkäreiden ajanvarauskirjalta vapaaksi jääviä päivystysaikoja ja kohdentaa ajat kiireettömään hoitoon. Tätä on pilotoitu luomalla yhteisiä päivystysajanvarauskirjoja hammaslääkäreille, joka mahdollistaa tarkoituksenmukaisen päivystysajan potilaalle. Kevään 2025 aikana järjestetään jononpurkuviikot, jonka tavoitteena on hoitaa noin kolmannes jonossa olevista potilaista. Tähän mennessä (9.5.25) on saatu hoidettua hoitotakuujonosta noin 2300 potilasta (tilanne 5/2025, 3978 potilasta). Suun terveydenhuollossa on käytössä lohkeama- ja juurihoidon jatko palvelusetelit sekä kokonaishoidon palveluseteli. Suun terveydenhuollon digitaalisia palveluita kehitetään aktiivisesti ja tavoitteena on ottaa laajemmat digipalvelut käyttöön syksyn 2025 aikana.

Tällä hetkellä Pohjois-Savon hyvinvointialueella ei pystytä vastaamaan aloitteen mukaiseen esitykseen palata noudattamaan 14 vrk hoitoon pääsyn määräaika perusterveydenhuollossa ja neljän (4) kuukauden määräaika suun terveydenhuollossa. Hyvinvointialueella keskitytään täyttämään lain asettamat velvoitteet ja pysymään sen edellyttämässä aikarajossa.

Hoitoon pääsyn tilannetta seurataan tarkasti ja tarvittaessa kohdennetaan henkilöstöresurssia niille alueilla, joissa todetaan viiveitä vastaanotoille pääsyssä. Tämä vaatii työnantajan puolelta joustavuutta, kannustimia ja inhimillisten työolosuhteiden takaamista koko hyvinvointialueella.

